

el **GALER**

Butlletí trimestral informatiu del
Parc Natural de la Font Roja

GENERALITAT
VALENCIANA

parc natural
de la font roja

01 EDITORIAL

La gestió preventiva al Parc
Natural de la Font Roja

02 NOTÍCIES

A l'abril cada gota val per mil

03 CONSERVACIÓ I MANTENIMENT

Recuperació del pou d'aigua
del Nouer

Manteniment del mobiliari de
les àrees d'ús públic

05 CONEIX

Estació Font Roja PASER/Seo
Bird Life 4111/2019

Seguiment de caixes-niu de l'àrea
del Santuari

El coneixement de la biodiversitat
del Parc Natural de la Font Roja

El lletugot, la flor que fa groga la
Font Roja per unes setmanes

La petjada

08 PROMOCIÓ

Gaudeix d'una sessió de postural
entre carrasques

#depajareo per la Font Roja

Els pous de neu de la Font Roja

Activitats de promoció

Exposicions temporals

10 VINE AL PARC

Exposicions permanents al
Centre de Visitants

Formació Font Roja

EDITORIAL

La gestió preventiva al Parc Natural de la Font Roja

Que el Parc Natural del Carrascal de la Font Roja és un dels espais més emblemàtics de tots els que componen la xarxa d'espais naturals protegits del País Valencià, és una cosa ben sabuda per tots els amants de la natura i les nostres muntanyes. Tot i que no és un dels espais protegits valencians que major propietat privada conté, no deixa que s'haja de fer contínuament una gestió activa i preventiva amb els propietaris de l'interior del Parc Natural i la seua Àrea d'Esmorteïment.

Una realitat que diàriament inquieta a tots aquells qui treballem en la gestió de conservació preventiva d'aquest parc natural, o millor dit, compartim inquietuds amb els centenars de propietaris que ocupen prop del 50% de la superfície de la serra, i que aglutinen una població de gairebé 100.000 habitants. Si més no, cal destacar que el propietari de la Font Roja, té unes característiques que, en la majoria dels casos, disten molt de propietari forestal o agrícola d'altre tipus d'espais, fins i tot d'alguns molt propers. Aquesta afirmació ve justificada en ser propietaris més conscienciats pel que fa a la conservació d'aquest Parc Natural, tan emblemàtic per a la població de la comarca.

Deponent dels casos, quan un propietari sol·licita una actuació i aquesta pot afectar un espai natural protegit, es posen en marxa certs procediments administratius destinats a assegurar que es garanteix la seua compatibilitat amb els objectius de conservació de l'espai protegit. És en aquest punt on entra en joc el personal del Parc Natural, tant en la fase prèvia d'informació, tal vegada la més important, com en l'emissió dels corresponents informes vinculants i anteriors a qualsevol autorització.

Aquesta gestió és allò que es coneix com a "conservació preventiva" per a referir-se a la gestió basada en l'execució d'eines administratives, articulades tant per la normativa ambiental com per la pròpia de l'espai protegit. La normativa ambiental d'aplicació en un espai protegit és molt extensa i excedeix en molt als mateixos instruments normatius de l'espai protegit, tot i que els referents són el Plan d'Ordenació dels Recursos Naturals (PORN) així com el Plan Rectors d'Ús i Gestió (PRUG), ferramentes bàsiques en la quals es fonamenta aquesta "gestió preventiva".

Com es comentava abans, cada dia pren més importància l'adequada informació cap als usuaris, una tasca que ve duent-se a terme des de l'oficina del Parc Natural, ubicada al Santuari de la Font Roja, des de fa quasi dues dècades, i que continua sent el punt d'informació principal, i on adrecem a tots els propietaris i usuaris que necessiten assessorament davant qualsevol dubte o petició que sorgisca i on tant els tècnics com la mateixa Direcció els assessorarà en les seues sol·licituds.

Toni Pellicer Gonzálbez

Tècnic Mitjà del Parc Natural del Carrascal de la Font Roja

NOTÍCIES

A l'abril cada gota val per mil

Després d'un hivern suau i sec, sense pluges ni nevades, en el que des del dia 1 de gener fins al 18 d'abril només s'havia arreplegat una precipitació de 5,6 litres, va arribar un dels temporals de Llevant característics de la primavera o la tardor al Mediterrani. Les pluges caigudes durant els 4 dies de Pasqua (19, 20, 21 i 22 d'abril de 2019) van deixar una quantitat total 174,2 litres per metre quadrat al Parc Natural de la Font Roja. El fet que no caigueren de manera torrencial sinó que ho feren de manera més pausada, va fer que l'aigua anara filtrant-se a poc a poc i recarregar així els aqüífers, fins a tal punt que, a mitjan mes de maig, un mes després de l'episodi de pluges, la totalitat de les fonts al Parc, encara brollaven amb un cabal considerable.

Fonts com la del mas de Tetuan, la del Mas de Celedón, la Font dels Xops o la Font del Rossinyol han brollat com feia ja molts mesos que no ho feien. Fins i tot la Font Roja duu mesos amb un cabal d'aigua excedent que supera el que pot retindre el mateix alçavó de la font. Benvinguda siga aquesta pluja primaveral per poder suportar la sequedat de l'estiu.

Plaça del Santuari durant l'episodi de pluges (Abril 2019)

Font de Rossinyol

Font de Tetuan

Font de Celedón

Font dels Xops

CONSERVACIÓ I MANTENIMENT

Recuperació del pou d'aigua del Nouer

Durant els darrers anys el pou d'aigua del Nouer, situat al vessant sud del Menejador, ha patit el declivi del seu ús possiblement vinculat amb les feines de la cava propera del mateix nom. Es tracta d'una construcció tradicional realitzada originalment amb una barreja de morter de calç i pedra local formant una cavitat vertical en forma de cilindre, amb 1 m de diàmetre i 7 de fondària, tancat per la part superior amb una pseudovolta de pedres en aproximació. A un dels laterals quedava encastat un abeurador format per dos canals de carreu en evident estat d'abandó.

Els últims anys el seu estat de conservació ha anat empitjorant fins a convertir-se en una autèntica runa, la qual implicava un evident risc d'accident per caiguda per als visitants.

La darrera setmana del mes de maig de 2019 la Brigada de Conservació i Manteniment del Parc Natural de la Font Roja comença la restauració del pou d'aigua del Nouer, i els treballs finalitzen a mitjan mes de juny. Aquest projecte, sota la supervisió de la Direcció del Parc Natural, ha comptat amb la col·laboració de l'Ajuntament d'Ibi mitjançant el finançament del material escaient per a l'execució de l'obra. A més a més, a causa de la dificultat d'accés al pou (sols s'arriba per senda), el material ha sigut transportat al lloc amb cavalleries llogades per a tal efecte.

Aquesta intervenció reconstructiva s'ha fet seguint la tècnica tradicional de maçoneria de manera que el resultat final siga el més fidel al seu estat original, encara que l'estructura s'ha reforçat amb materials més actuals.

Transport del material constructiu amb cavalleries

Els membres de la Brigada treballen intensament en l'obra.
Aspecte actual del pou després de la seua restauració.

Amb aquesta actuació de manteniment s'han complert diversos objectius com són: la recuperació i revalorització d'un immoble del patrimoni cultural, garantir la seguretat del visitant que pugui veure el pou, i la recuperació d'un punt d'aigua per a la fauna silvestre.

Aquest pou d'aigua es pot veure si transites per la senda senyalitzada amb els PRs CV 81 i 26, i es troba ubicat al vessant sud del cim del Menejador, a l'inici del barranc de la Fabriqueta (en terme municipal d'Ibi).

El pou d'aigua del Nouer, juny 2019

Manteniment del mobiliari de les àrees d'ús públic

Una de les tasques més destacades de la Brigada del Parc Natural és el manteniment del mobiliari de les àrees recreatives. Les taules de fusta formen part dels equipaments més utilitzats pel públic que visita la zona i han d'estar llestes per a rebre l'ús de qualsevol família que gaudeix d'un esmorzar a l'aire lliure.

Estació Font Roja PASER/SeoBirdLife 4111 - 2019

Des de l'any 2005 l'Estació d'Esforç Constant (EEC) d'anellament científic del Parc Natural, està inclosa dins la xarxa d'estacions d'anellament del programa PASER (Programa de Anillamiento de Seguimiento de Especies Reproductoras) promogut per SEO/Birdlife.

L'objectiu fonamental del programa PASER és obtenir, mitjançant dades d'anellament, informació sobre les tendències poblacionals de les aus nidificants en el nostre país.

Exemplar mascle de gafarró (*Serinus serinus*) capturat per al seu anellament científic. Foto: Pep Cantó

Seguiment de les caixes-niu de l'àrea del Santuari

Al llarg dels mesos de maig i juny s'ha fet el seguiment de 9 caixes-niu per a aus forestals instal·lades a l'àrea d'ús públic del Santuari de la Font Roja. Amb un èxit d'ocupació d'un 66'66 % i a la seua majoria, ocupats per parelles de ferretet (*Cyanistes caeruleus*)

Espècies detectades:

- Totestiu (*Parus major*), 1 caixa. 9 pollets anellats.
- Ferreret (*Cyanistes caeruleus*), 5 caixes. 24 pollets anellats.
- 2 caixes buides sense cap indici d'ocupació.
- 1 caixa amb inici de construcció de niu.

El coneixement de la Biodiversitat del Parc Natural de la Font Roja

Un dels motius de la declaració d'un Espai Natural Protegit (ENP) és, entre altres raons, per a la conservació dels recursos naturals que hi alberga, la qual cosa està estretament lligada amb la seua biodiversitat, amb especial èmfasi en les espècies amenaçades. Per a avaluar en quin grau aquests espais ajuden a conservar la biodiversitat, el Servei de Vida Silvestre amb el Banc de Dades de la Biodiversitat (BDB <http://bdb.cma.gva.es>) realitza informes de la riquesa d'espècies, en relació al valor per a la conservació en la xarxa d'ENP de la Comunitat Valenciana. Aquesta anàlisi serveix també per a detectar manques del mateix BDB i orientar les prioritats sobre l'inventariat d'espècies en els ENP.

El Banc de Dades de Biodiversitat (www.bdb.gva.es) realitza un informe sobre biodiversitat en parcs naturals cada dos anys. En aquesta ocasió ens mostra els resultats de l'últim informe, el qual reflecteix la situació destacada que ocupa el Parc Natural de la Font Roja als índexs analitzats: Índex de prospecció i Índex de diversitat d'espècies.

Nuria Ten Fabuel

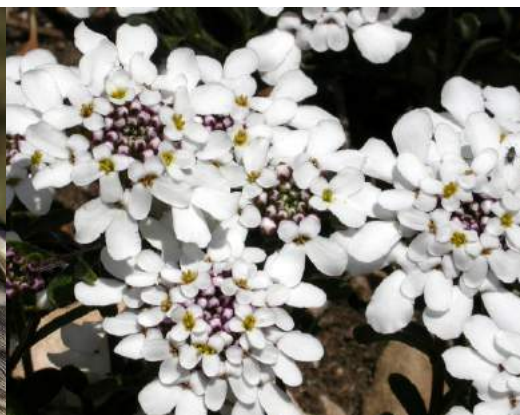
Técnica del Banc de Dades de Biodiversitat. Servei de Vida Silvestre

Índex de diversitat d'espècies, els 5 Parcs Naturals amb més diversitat d'espècies:

Parc Natural	Núm. quadrícules	Espècies	Esp / km ²
Font Roja	42	2.406	57,3
L'Albufera	267	2.364	8,9
Serra d'Espadà	380	2.184	5,7
Serra Calderona	246	2.029	8,2
Serra de Mariola	166	2.013	12,1

Índex de prospecció, els 5 Parcs Naturals més prospectats:

Parc Natural	Núm. quadrícules	Núm. Cites	Reg / km ²
Serra d'Espadà	380	43.370	114,7
Serra Calderona	246	40.749	165,6
L'Albufera	267	25.937	97,1
Turia	120	25.482	212,4
Font Roja	42	25.294	602,2

La papallona podalirios, d'espècie europea a espècie ibèrica

La podalirios (*Iphiclides podalirius*) és una de les papallones més grans d'Europa, amb colors molt cridaners que fan que siga fàcilment recognizable. Una investigació recent basada en el seu codi genètic ha donat com a resultat que les poblacions de podalirios des del Pirineu cap al nord d'Europa res tenen a veure amb les poblacions que s'estenen per la península Ibèrica i el nord del Marroc. Aquestes diferències genètiques s'estenen al seu aparell reproductor clarament diferenciat entre les dues poblacions i al disseny cromàtic alar, netament diferenciable a la llum ultraviolada.

És per això que les poblacions de la Península i el nord del Marroc s'han agrupat en una nova espècie determinada en el que fins ara era subespècie, ***Iphiclides feisthamelii***. La determinació d'aquesta nova portarà al canvi de gestió d'hàbitats per a conservar-la a ella i als espais on habita.

El lletugot, la flor que fa groga la Font Roja per unes setmanes

Durant uns dies a l'any, la Font Roja passa dominantment groga a causa de la bellesa de les flors grogues del lletugot (*Crepis albida*). Des de fa ja alguns anys hi han arrelat diversos exemplars d'aquesta espècie sobre el mur de pedra de la Font Roja. Aquesta espècie rupícola és un endemisme iberollevantí d' ampla distribució a tota la serra del Carrascal. A la primavera, entre els mesos de maig i juny, podrem gaudir del color groc intens de les seues flors.

La petjada

Les nits de juny són testimonis de les persecucions alades entre els escarabats rinoceronts (*Oryctes nasicornis*). Però una vegada a terra són presa fàcil per a carnívors com la fagina (*Martes foina*), la qual devora el suculent cos d'aquests coleòpters. Per a poder accedir a la part comestible, aquest mustèlid haurà de llevar-li els èlitres (ales anteriors), formats per dura queratina. A les seues restes trobarem marcades els senyals dels molars del carnívor. Fotos: Pep Cantó.

Exemplar d'escarabat rinoceront i detall de parts del potes i èlitres mosegats.

PROMOCIÓ

Gaudeix d'una sessió de *postural* entre carrasques

El dia 27 d'abril a la zona del Pla de la Mina, molt prop de l'àrea d'ús públic del Santuari, es desenvolupa una "sessió de postural entre carrasques" amb la inestimable col·laboració de Begoña Muñoz, tècnica del Complex Esportiu Eduardo Latorre i l'Ajuntament d'Alcoi - Regidoria d'Esports. 25 persones participen en l'activitat per a gaudir d'una jornada d'exercicis relaxats a l'aire lliure. L'activitat combinava lleus exercicis físics amb una teràpia de relaxació i connexió amb l'energia positiva que ens transmet l'entorn natural de la Font Roja.

#depajareo per la Font Roja

Amb motiu de la celebració del Dia Mundial de la Biodiversitat, el dissabte 18 de maig es fa una ruta guiada fins al mas de Tetuan per a reconèixer les principals aus forestals del Carrascal de la Font Roja. En plena època reproductora l'abundància de pit-rojos, safranerets, raspinells, ferrerets, pinsans i totestius va fer que només es poguera arribar fins al Pla dels Galers i es gaudira de la bona observació d'aquestes espècies.

Els pous de neu de la Font Roja

El diumenge 26 de maig es desenvolupa al Parc Natural l'activitat «Les caves de neu de la Font Roja», organitzada pel Museu Arqueològic Camil Visedo Moltó, l'Ajuntament d'Alcoi i el CAEHA i amb la col·laboració del mateix Parc Natural. Aquesta activitat va consistir en la realització d'una ruta guiada de 12 kilòmetres per a conèixer quatre dels sis pous de neu que hi ha al Carrascal de la Font Roja, quines són les seues característiques, quin era el seu ús i com funcionava el comerç de la neu i el gel.

ACTIVITATS DE PROMOCIÓ

Els colors de la nit, coneix les papallones nocturnes del Carrascal

Divendres, 12 de juliol de 2019. 21.00 h.
Xerrada i recorregut per l'entorn de la Font Roja per reconèixer diferents espècies de papallones nocturnes.

El poblat ibèric del Puig d'Alcoi

Diumenge, 29 set. 2019
Dues sessions: 9.00 i 11.00 h.
Visita guiada teatralitzada.
Organitza: Museu Arqueològic Municipal d'Alcoi.
Col·labora: Parc Natural de la Font Roja.
Informació i reserva: 965 53 71 44

EXPOSICIONS TEMPORALES

Pinzellades de la Font Roja i Alcoi

Del 8 de juny al 15 de setembre de 2019
Exposició de pintura col·lectiva d'alumnes de l'Escola Municipal de Belles Arts de l'Ajuntament d'Alcoi.
Col·labora: EMBA, Ajuntament d'Alcoi
Sala exposició-sala audiovisuals, planta 0

Més informació a:
Centre de Visitants
Tel.: 965 33 76 20
parque_fontraja@gva.es

NOTA: Aquestes activitats poden patir algun canvi logístic o en la data de realització. Al llarg del trimestre també poden programar-se de noves. Recomanem la seua consulta al Parc Natural.

Coneix on dormen les oronetes

Dissabte, 28 de setembre de 2019. 19.00 h.
Visita a l'entorn del riu Serpis per veure on dormen les oronetes durant la seua migració cap a Àfrica.
Organitza: Parc Natural de la Font Roja.
Col·labora: Grup Reiet d'Anellament / SEO/BirdLife

Un viatge als Pols: un món en perill

Del 15 de juny al 15 de gener de 2020
Exposició sobre la vida als Pols, les principals espècies animals que els habiten, el seu estudi i les seues amenaces.
Patrocinada pel Museu de la Biodiversitat, CIBIO, Universitat d'Alacant, Ajuntament d'Ibi
Sala exposició, planta -1

A B
HORARI del
Centre de Visitants:
Dilluns a Diumenge
9:30 - 14:00 h

VINE AL PARC

EXPOSICIONS EN EL CENTRE DE VISITANTS

EXPOSICIONS PERMANENTS

"El laberinto del corazón verde"

"Los rostros del agua"

Fotografies en 3D sobre paisatges naturals.
Patrocina Fundación Caja Mediterráneo.
Sala exposició, planta -1.

"El bosque Interior"

Interessant reflexió sobre el lloc que ocupa
l'èsser humà a la Natura. Realitzada per
photoAlquimia. Patrocina l'Ajuntament d'Alcoi i
Fundación Caja Mediterráneo.
Sala exposició, planta -1.

"Energies renovables"

Mostra de sistemes d'energia renovables.
Patrocina l'Ajuntament d'Alcoi.
Sala exposició, planta -1.

"100% natural"

Exposició fotogràfica sobre la fauna
mediterrània. Realitzada per José Benito Ruíz.
Patrocina Fundación Caja Mediterráneo.
Corredors, planta 0.

"La Font Roja en un click"

Tres diorames de gran format, recreats amb
joguines de Playmobil (© PLAYMOBIL/ geobra
Brandstätter GmbH & Co.KG.) mostren les escenes
més significatives del Carrascal de la Font Roja.
Realitzat i patrocinat pel Parc Natural de
la Font Roja. Corredor, planta 0.

© PLAYMOBIL/ geobra Brandstätter GmbH & Co.KG

FORMACIÓ FONT ROJA

Evolució del paisatge: interacció entre comunitats naturals i humanes

Jornades de divulgació científica
dels parcs naturals de la Font Roja
i de la Serra de Mariola

Cocentaina
4, 5 i 6 d'octubre de 2019

Jornades de divulgació
científica dels parcs naturals
de la Font Roja i de la Serra
de Mariola

4, 5 i 6 d'octubre de 2019
Cocentaina, Centre Social Real Blanc
Organitzen: Parcs Naturals de la Font
Roja i de la Serra de Mariola, i
Ajuntament de Cocentaina.
Informació: **965 33 76 20**
parque_fontroja@gva.es

Organitzen:

GENERALITAT
VALENCIANA

parc natural
de la serra
de mariola

parc natural
de la font roja

INFORMACIÓ I CONTACTE

Parc Natural de la Font Roja
Tel: 965 33 76 20
parque_fontroja@gva.es

PARTICIPA AMB EL BUTLLETÍ

Si ho desitges, pots publicar alguna notícia o fotografia al Butlletí "El Galer" sobre el Parc Natural de la Font Roja. Anima't i posa't en contacte amb nosaltres: parque_fontroja@gva.es

Per a rebre informació actualitzada de les activitats del Parc Natural recomanem la seua subscripció a la pàgina web o al nostre facebook.

Foto portada: Detall de les flors del lletugot (*Crepis albida*) a meitat de la primavera. Foto: Jordi Acosta

GENERALITAT
VALENCIANA

parc natural
de la font roja

Redacció, fotografies i disseny: Equip Tècnic
El Galer. Núm. 6: Abril - Juny 2019_val.
Centre de Visitants del Parc Natural de la
Font Roja. Edifici Font Roja Natura.
Ctra. CV-797 Font Roja s/n. Alcoi (Alacant)

Parc Natural de la Font Roja
Telf.: 965 33 76 20
parque_fontroja@gva.es
www.parquesnaturales.gva.es/fontroja
www.facebook.com/PNFontRoja1987